

Rapport

DRAAGVLAK VOOR DUURZAME ENERGIE IN DALFSEN

Gemeente Dalfsen
September 2018

COLOFON

Uitgave

I&O Research
Zuiderval 70
Postbus 563
7500 AN Enschede

Rapportnummer

2018/146

Datum

September 2018

Opdrachtgever

Gemeente Dalfsen

Auteur(s)

Frank ten Doeschot
Lisette van Noort

Bestellingen

Exemplaren zijn verkrijgbaar bij de opdrachtgever.

Het overnemen uit deze publicatie is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld.

INHOUDSOPGAVE

1. Management Summary	5
1.1 Profielschets	5
1.2 Draagvlak voor duurzame energie	6
1.3 Voorwaarden voor draagvlak	7
1.4 Ideale energiemix.....	8
1.5 Rol van de gemeente en partners	8
2. Inleiding	10
2.1 Aanleiding	10
2.2 Doelstelling en onderzoeksvragen.....	10
2.3 Onderzoeksofzet en respons	10
2.4 Leeswijzer	11
3. Duurzaam gedrag en houding ten aanzien van duurzame energie.....	13
3.1 Energiebesparende maatregelen	13
3.2 Duurzame energiebronnen	14
3.3 Investeren in duurzame energie.....	17
4. Duurzame energie in Dalfsen.....	19
4.1 Doelstellingen gemeente	19
4.2 Ideale energiemix.....	20
4.3 Windturbines en andere windtoepassingen	21
4.4 Zonneparken	23
4.5 Andere technieken.....	25
5. Inwoners, gemeente en andere partijen.....	28
Bijlage 1. Onderzoeksverantwoording	32
Bijlage 2. Achtergrondkenmerken.....	34

1

HOOFDSTUK

Management Summary

1. Management Summary

De gemeente Dalfsen heeft in haar Beleidsplan Duurzaamheid 2017-2025 vier verbeterdoelen geformuleerd, waarvan er één gericht is op het opwekken van meer duurzame energie. De gemeente Dalfsen voert echter zelf geen duurzame energieprojecten uit, dit doen lokale initiatiefgroepen. Voor nieuwe initiatieven in de toekomst wil de gemeente zo goed mogelijk aansluiten bij wat er onder inwoners leeft. Hierbij is het belangrijk te achterhalen of en in hoeverre er draagvlak is voor bepaalde vormen voor het opwekken van duurzame energie.

In dit hoofdstuk worden de belangrijkste conclusies van het onderzoek gepresenteerd.

1.1 Profielschets

Een meerderheid van de Dalfsenaren is zich bewust van de negatieve gevolgen van het gebruik van fossiele brandstoffen. Slechts drie procent van de inwoners denkt niet dat het gebruik van fossiele brandstoffen slecht is voor het milieu en klimaat. Een groot deel van de inwoners geeft aan zelf al iets te doen om energie te besparen en energie op een duurzame manier op te wekken. Van alle energiebesparende maatregelen maken Dalfsenaren het meest gebruik van dubbelglas in hun woning (97 procent). Verder benoemt een deel van de inwoners dat ze hun woning hebben geïsoleerd, energiezuinige apparatuur hebben aangeschaft, een houtkachel gebruiken en/of zonnepanelen op het dak hebben geplaatst. De urgentie van het duurzaamheidsvraagstuk is daarom zeker zichtbaar bij de Dalfser bevolking. Als stimulans om (meer) duurzame energiebronnen te gebruiken in de toekomst worden met name financiële ondersteuning (zoals subsidies), beter inzicht in opbrengsten en kosten, en het versimpelen van de uitvoerbaarheid genoemd.

In de toekomst wil de gemeente energieneutraal zijn, wat wil zeggen dat er in Dalfsen evenveel energie wordt opgewekt als er wordt verbruikt. Bovendien wil de gemeente deze energie op een duurzame manier opwekken. Bijna driekwart van de Dalfsenaren is (volledig/deels) op de hoogte van deze ambities. Het overige kwart geeft aan dat zij hiervan niet op de hoogte waren. Ongeveer de helft van de Dalfsenaren denkt dat het de gemeente zal lukken om de doelstellingen te behalen. 36 procent heeft een meer pessimistisch toekomstbeeld wat betreft de (duurzame) opwekking van energie in de gemeente. Ongeveer één op de zeven inwoners (15 procent) heeft geen helder idee of het de gemeente zal lukken. Aangezien een kwart van de inwoners niet op de hoogte is van de energiedoelstellingen, zou heldere voorlichting over de inhoud van deze doelstellingen het vertrouwen in de gemeente (wat betreft het behalen van deze ambities) kunnen vergroten.

Op de vraag wat daar (nog meer) voor nodig is, antwoordt een aantal inwoners:

- "Goede voorlichting en begrijpelijk voor de inwoners van de hele gemeente Dalfsen."
- "Aanleggen van zonneparken, zorgen dat Dalfsen gasloos wordt."
- "De mensen binnen de gemeente Dalfsen moeten erop gewezen worden dat we als inwoners gezamenlijk (naar draagkracht) verantwoordelijk zijn voor verduurzaming van een gemeente. Ook de gemeente heeft hierin een groot aandeel om dit te realiseren met (financiële) ondersteuning."
- "Gemeenschappelijk doel worden met de inwoners samen: 'Dalfsen kan het!'"

88%

Van de Dalfsenaren is zich bewust van de negatieve gevolgen van het gebruik van fossiele brandstoffen.

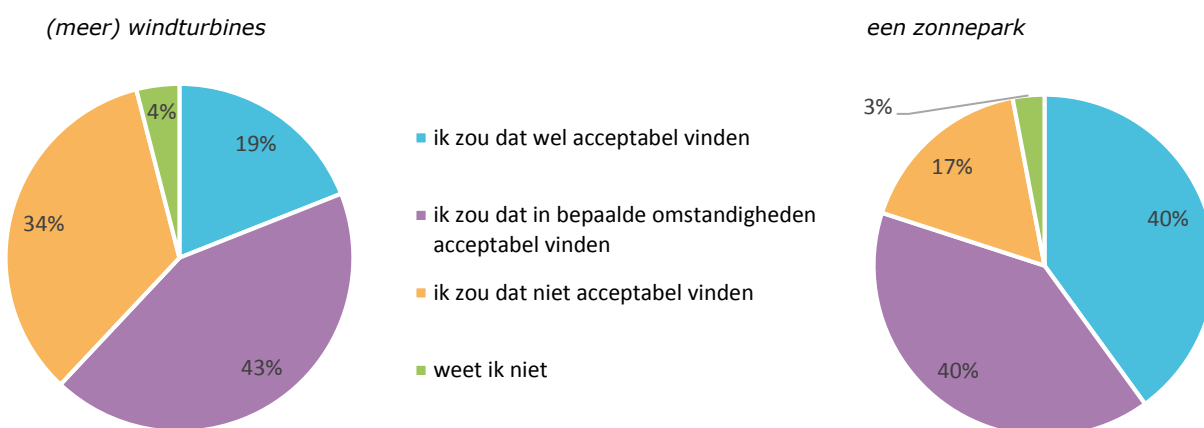

1.2 Draagvlak voor duurzame energie

Wat betreft windenergie stuit het plaatsen van (meer) windturbines bij 34 procent van de Dalfsenaren op weerstand: zij zijn tegen het plaatsen van windturbines in de buurt. Men staat welwillender tegenover vormen van windenergie die op kleinere schaal worden uitgevoerd, zoals kleinschalige windtoepassingen en windtoepassingen geïntegreerd op bedrijventerreinen/agrarische grond (windturbines van maximaal 15 meter hoog). De grootste bezwaren tegen het plaatsen van windturbines zijn gerelateerd aan geluidsoverlast, horizonvervuiling, slagschaduw en waardevermindering van de woning. Voor de aanleg van zonneparken is relatief meer draagvlak dan voor het plaatsen van (meer) windturbines. 40 procent van de Dalfsenaren geeft aan de aanleg van zonneparken acceptabel te vinden. Hier tegenover staat een groep van 16 procent van de Dalfsenaren die dat niet accepteren. Redenen hiervoor zijn vervuiling van het landschap en verlies aan waardevolle landbouwgrond. Ook ziet een deel van de Dalfser bevolking (nog) geen nut in de aanleg van zonneparken omdat nog niet alle daken in de gemeente bedekt zijn met zonnepanelen.

Figuur 1.1

Wat zou u ervan vinden als er ... in uw buurt komen/komt? (N=1.489)

Er zijn verschillen in het draagvlak tussen de inwoners van de dorpskernen en de inwoners van het buitengebied. Inwoners van het buitengebied vinden zowel het plaatsen van (meer) windturbines als de aanleg van zonneparken vaker onacceptabel dan de inwoners van de dorpskernen. Hetzelfde geldt voor windtoepassingen die worden geïntegreerd op bedrijventerreinen en agrarische grond. Het is waarschijnlijk dat hiervoor het 'not in my backyard'-principe geldt: de tegenstand van deze groep is met name het gevolg van het feit dat de windturbines en zonneparken dichtbij hun woon- of werkplaats worden gerealiseerd en dat deze groep op deze manier de meeste hinder ervan zal ondervinden. Windturbines en zonneparken zullen niet in het centrum van de dorpskernen geplaatst worden, dus onder deze inwoners is minder weerstand. Inwoners van het buitengebied vinden dan ook dat zij meer zeggenschap moeten hebben over de komst van nieuwe duurzame initiatieven en dat de omwonenden en ondernemers in de buurt moeten worden betrokken bij de besluitvorming rondom opwek van duurzame energie. Het is daarom van belang dat met name de inwoners van het buitengebied goed en tijdig worden geïnformeerd, dat de dialoog wordt aangegaan, en dat men wordt betrokken in het besluitvormingsproces.

Voor de aanleg van zonneparken is relatief meer draagvlak dan voor het plaatsen van (meer) windturbines.

1.3 Voorwaarden voor draagvlak

Het onderzoek wijst uit dat er een grote groep inwoners is die bepaalde voorwaarden stelt aan het plaatsen van (meer) windturbines en de aanleg van zonneparken. Wanneer aan deze voorwaarden wordt voldaan, zal het draagvlak voor deze duurzame initiatieven groeien.

Zo geven de inwoners de volgende voorwaarden mee voor het plaatsen van (meer) windmolens:

- Als ik ze niet hoor (51%)
- Als ik geen last heb van schaduwen (41%)
- Als ik deel in de financiële opbrengsten/ als mijn energierekening lager wordt (37%)
- Als ik er niet op uitkijk. (24%).

Daarnaast worden ook nog andere voorwaarden benoemd. Zo noemt een aantal inwoners dat (extra) windturbines acceptabel zijn als het niet belastend is voor mens en dier, als het met alle gebiedsbewoners wordt besproken, als ze niet te groot zijn en als ze worden verspreid.

- *"Als rekening wordt gehouden met de dieren die daar leven"*
- *"Als er met alle gebiedsbewoners en gebruikers een goede dialoog wordt gehouden"*
- *"Bij Nieuwleusen staan er al heel veel. Kleine turbines zou ik geweldig vinden!!"*
- *"Op dit moment staan er al een flink aantal aan de rand van Nieuwleusen. Het zou fijn zijn om ze over de gemeente te verspreiden"*
- *"Als ze ook in andere delen van Dalfsen worden geplaatst. Spreiden i.p.v. concentreren."*

Met betrekking tot de aanleg van zonneparken worden de volgende voorwaarden meegegeven:

- Als er groen omheen staat (58%)
- Als er geen hinderlijke schittering is (54%)
- Als ik deel in de financiële opbrengsten/ als mijn energierekening lager wordt (40%)
- Als ik er niet op uitkijk (20%).

Andere voorwaarden die worden genoemd zijn: als er geen milieueffect optreedt, als het niet ten koste gaat van landbouw- en cultuurgrond, als ze niet te dicht bij woonhuizen worden geplaatst (in verband met eventuele straling) en als de locaties zorgvuldig worden gekozen.

- *"Als het geen onoverkomelijke risico's oplevert voor de omgeving en het milieu"*
- *"Als er goed gelet wordt op de effecten op het dieren en plantenleven"*
- *"Alleen, en alleen als er met veel aandacht voor natuur wordt ontworpen. En dus niet naast het reeds bestaande windmolenpark in Nieuwleusen"*
- *"Als het niet ten koste gaat van cultuurgrond."*
- *"Als het niet ten koste gaat van landbouwgrond"*
- *"Indien er geen gevaar is voor gezondheid door straling o.i.d."*
- *"Als de locaties zorgvuldig en acceptabel worden bepaald."*

Een grote groep inwoners verbindt voorwaarden aan de acceptatie van wind- en zonne-energie in de gemeente Dalfsen. De gemeente kan deze voorwaarden meenemen bij het stellen van kaders voor grootschalige opwek van energie.

1.4 Ideale energiemix

De verhouding tussen voor- en tegenstanders van windenergie en zonneparken is terug te zien in de ideale energiemix: men geeft de voorkeur aan zonneparken boven windturbines. Er moet echter wel rekening gehouden worden met het feit dat de vraag naar de ideale energiemix alleen de verdeling tussen wind, zon en warmte bevat. Andere energiebronnen zijn – om de vraag begrijpelijk te houden – buiten beschouwing gelaten. Overige vormen van energie zijn wel in de rest van het onderzoek behandeld. Zo ziet men ook dat technieken als warmte-/koudeopslag, waterstof, opslag in batterijen/accu's/auto's en biomassa kansrijk zijn. Naast deze technieken is inwoners de mogelijkheid geboden om andere technieken aan te dragen die zij kansrijk achten voor de gemeente. Een vaak genoemd voorbeeld is het benutten van waterkracht (de Vecht) om zowel energie op te wekken als energie op te slaan. Ook ziet men kansen bij het aanpassen van straatverlichting (gebruik van LED of zonne-energie) en het plaatsen van energieopwekkende mechanismen op (openbare) daken in de gemeente (zoals zonnepanelen en kleine windturbines).

Zijn er nog andere duurzame technieken waar u kansen ziet voor de gemeente Dalfsen?

- *"Energie uit waterkracht (de Vecht)"*
- *"De Vecht gebruiken als energieleverancier/ energieopslag (waterturbine - energie opslag)"*
- *"Waterturbines in de Vecht"*
- *"Alle openbare verlichting LED lampen"*
- *"Alle straatverlichting op zonne-energie"*
- *"Naar mijn idee veel meer gebruikmaken van daken van (boeren)bedrijven"*
- *"Ik vraag me af of mini-windmolen(tjes) een bijdrage kunnen leveren. Dan doel ik op het formaat dat je op nokken van daken, vangrails e.d. kunt zetten"*
- *"Meer zonnepanelen op daken en bedrijfsgebouwen"*
- *"Particuliere kleine windmolens op het dak"*
- *"Waterkracht uit de Vecht, meer gebruik maken van de beschikbare dakcapaciteit."*

1.5 Rol van de gemeente en partners

Dalfsenaren vinden dat de gemeente met name een faciliterende rol zou moeten spelen rondom het thema duurzaamheid. Hier komen vooral het regelen van subsidies voor duurzame initiatieven, het informeren en betrekken van inwoners en ondernemers, en ervoor zorgdragen dat de inwoners en ondernemers financieel meeprofiteren naar voren. Opvallende bevinding is dat een groter aandeel inwoners de voorkeur geeft aan het betrekken van alle inwoners en ondernemers bij de besluitvorming ten opzichte van alleen de Duurzame Dorpen. Het is dus niet voldoende om (alleen) de Duurzame Dorpen (als vertegenwoordigers van de inwoners) bij de besluitvorming te betrekken.

Ondanks dat men inziet dat het plaatsen van windturbines en zonneparken nadelige gevolgen kan hebben, is men zich ervan bewust dat er iets moet gebeuren om de gemeentelijke ambities rondom het thema duurzaamheid te behalen. Zaken die een rol spelen bij het verkleinen van de tegenstand zijn het betrekken van de inwoners (door middel van heldere en tijdige communicatie), en financiële prikkels (men wil meedelen in de financiële opbrengsten of men wil subsidie ontvangen voor duurzame initiatieven).

Dalfsenaren vinden dat de gemeente met name een faciliterende rol zou moeten spelen rondom het thema duurzaamheid. Daarnaast vinden ze het belangrijk dat alle inwoners en ondernemers kunnen meepraten over de komst van nieuwe duurzame initiatieven.

2

HOOFDSTUK

Inleiding

2. Inleiding

2.1 Aanleiding

De gemeente Dalfsen heeft in haar Beleidsplan Duurzaamheid 2017-2025 vier verbeterdoelen geformuleerd. Een ervan is het opwekken van meer duurzame energie. De gemeente ondersteunt initiatiefnemers bij plannen en projecten voor duurzame energie, waaronder windenergie. Er staan inmiddels enkele windturbines in de gemeente en er loopt een bestemmingsplanprocedure voor twee nieuwe exemplaren. Voor nieuwe initiatieven in de toekomst sluit de gemeente Dalfsen graag zo goed mogelijk aan bij wat er onder inwoners leeft. De gemeente wil daarom achterhalen of er draagvlak is voor nieuwe windparken, en hoe dat draagvlak eventueel verkregen kan worden.

2.2 Doelstelling en onderzoeksvragen

De doelstelling van het onderzoek is om inzicht te krijgen in hoe Dalfsenaren ten opzichte van duurzame energie staan en onder welke voorwaarden men nieuwe initiatieven acceptabel vindt. Een nevendoelstelling van dit onderzoek is dat men beter geïnformeerd raakt over het onderwerp.

Voor het verkrijgen van bovenstaand inzicht, zijn de volgende deelvragen geformuleerd:

- Hoe denken Dalfsenaren over duurzame energie als alternatief voor fossiele brandstoffen? Wat voor achtergronden en overwegingen spelen hierbij een rol?
- Hoe staan zij tegenover nieuwe windturbines en zonneparken in de eigen omgeving? Welke varianten hebben daarbij de voorkeur?
- Onder welke voorwaarden vindt men nieuwe windturbines en zonneparken acceptabel?
- Wat zien burgers als de voor hen ideale energiemix (zon, wind, biomassa, aardwarmte etc.)?
- Welke kansen zien inwoners op het terrein van duurzame energie?
- Hoe ervaren zij de huidige rol van de gemeente en wat zijn de verwachtingen ten aanzien van de toekomst?

2.3 Onderzoekopzet en respons

In het kader van het onderzoek is een digitale vragenlijst uitgezet onder de inwoners van de gemeente. De vragenlijst over duurzaamheid in Dalfsen was via een open link te bereiken. Om de inwoners te informeren over het onderzoek zijn er verschillende strategieën toegepast:

- De gemeente Dalfsen heeft met een communicatiecampagne aandacht gevraagd voor het onderzoek en de link naar de vragenlijst verspreid, onder meer via de gemeentelijke website en sociale media;
- Informatie over het onderzoek is in verschillende huis-aan-huisbladen verschenen, onder andere in een gemeentecolumn van de hand van wethouder Schuurman;
- Er is een flyer over het onderzoek (inclusief QR-code die verwees naar de digitale vragenlijst) verspreid onder alle huishoudens in de gemeente Dalfsen;
- Dezelfde flyers zijn uitgedeeld aan de bezoekers van verschillende markten en evenementen in de gemeente. Hierbij zijn inwoners van Dalfsen aangesproken en gemotiveerd om aan het onderzoek deel te nemen.

Naast de open link is de vragenlijst verspreid onder de leden van het Burgerpanel van de gemeente Dalfsen. Het Burgerpanel is een online panel dat bestaat uit inwoners van de gemeente, die meerdere keren per jaar via e-mail worden uitgenodigd om een online vragenlijst in te vullen.

Van 17 juli tot en met 19 augustus 2018 konden de inwoners van Dalfsen (zowel via de open link als de leden van het Burgerpanel) deelnemen aan het onderzoek naar duurzaamheid. In verband met de vakantieperiode is gekozen voor een extra lange reactietermijn. Uiteindelijk is de vragenlijst 1.502 keer volledig ingevuld. Vanwege de open link was de vragenlijst ook te bereiken voor mensen die niet in de gemeente Dalfsen woonachtig zijn. Na het verwijderen van deze reacties is de overgebleven respons 1.489. Een overzicht van de respons is te zien in tabel 2.1. Meer informatie over de onderzoeksopzet is te vinden in de onderzoeksverantwoording in Bijlage 1.

De respons is evenredig verdeeld over het Burgerpanel (51 procent) en via de open link (49 procent). Er zijn analyses uitgevoerd om te kijken of de antwoorden van deze groepen van elkaar verschillen. Hierbij is gebleken dat dit niet het geval is. Daarom is besloten om de groepen samen te voegen en de resultaten te rapporteren voor de samengestelde groep.

Bij dit onderzoek is het niet uit te sluiten dat de inwoners die hebben deelgenomen aan de enquête relatief betrokken zijn bij maatschappelijke thema's in het algemeen en duurzaamheid in het bijzonder. Dit geldt voor zowel de deelnemers via de open link als via het Burgerpanel. Het is daarom mogelijk dat de vragenlijst in mindere mate is ingevuld door Dalfsenaren die zich minder in het thema duurzaamheid interesseren. Het is belangrijk om hier rekening mee te houden wanneer de gemeente aan de slag gaat met de uitkomsten van dit onderzoek.

Tabel 2.1

Responsoverzicht

	N	%		N	%		N	%
Ankum	30	2%	Dorpskern	1.088	73%	Open link	735	49%
Dalfsen	682	46%	Buitengebied	401	27%	Burgerpanel	754	51%
Hessum-Rechteren	22	2%	totaal	1.489	100%	totaal	1.489	100%
Hoonhorst	98	7%						
Lemelerveld	170	11%	Lid van Duurzaam Dorp?					
Nieuwleusen	424	29%	Ja	405	27%			
Oudleusen	63	4%	Nee / weet niet	1.084	73%			
totaal	1.489	100%	totaal	1.489	100%			

2.4 Leeswijzer

In de hierop volgende hoofdstukken worden de uitkomsten van het onderzoek in meer detail uitgewerkt. Hoofdstuk 3 (over duurzaam gedrag en de houding ten aanzien van duurzame energie) geeft een indruk in hoeverre de Dalfsenaren zich bewust zijn van de negatieve gevolgen van het gebruik van fossiele brandstoffen en in hoeverre zij duurzaam gedrag vertonen. Ook gaat dit hoofdstuk in op de redenen waarom men al dan niet gebruik maakt van energiebesparende maatregelen. Hoofdstuk 4 (over duurzame energie in Dalfsen) en hoofdstuk 5 (over de rol van inwoners, de gemeente en andere partijen) gaan specifiek in op de mogelijkheden wat betreft duurzame initiatieven binnen de gemeente Dalfsen en de rol die partijen hierin zouden kunnen spelen. Waar relevant worden resultaten nader geanalyseerd op achtergrondkenmerken, zoals waar men woont (dorpskern versus buitengebied). In de bijlagen zijn de onderzoeksverantwoording en een overzicht van de respons naar achtergrondkenmerken opgenomen.

3

HOOFDSTUK

Duurzaam gedrag en houding ten aanzien van duurzame energie

3. Duurzaam gedrag en houding ten aanzien van duurzame energie

3.1 Energiebesparende maatregelen

Momenteel zijn olie, kolen en gas voor Nederland de belangrijkste bronnen van energie. Het gebruik hiervan leidt tot milieuproblemen, waaronder klimaatverandering. Door gebruik te maken van duurzame, hernieuwbare energie is minder energie uit olie, kolen en gas nodig en worden de negatieve gevolgen van energiegebruik onderdrukt. Duurzame energie wordt opgewekt uit natuurlijke bronnen: wind, zon, water, biomassa en bodem. Deze bronnen leveren elektriciteit, (bio)gas en warmte, of een combinatie daarvan. Daarnaast kunnen mensen ook allerlei energiebesparende maatregelen treffen in en rondom de eigen woning.

Een meerderheid van de Dalfsenaren is zich bewust van de negatieve gevolgen van het gebruik van fossiele brandstoffen. Drie procent denkt niet dat het gebruik van fossiele brandstoffen slecht is voor het milieu en klimaat.

Tabel 3.1

In hoeverre was u zich bewust van deze negatieve gevolgen van het gebruik van fossiele brandstoffen? (N=1.489)

	%
Ik was me hiervan bewust	88%
Ik heb hier wel eens over gehoord	9%
Hier was ik me niet bewust van	1%
Ik ben het hier niet mee eens (ik denk niet dat deze brandstoffen slecht zijn voor het milieu en het klimaat)	3%
Totaal	100%

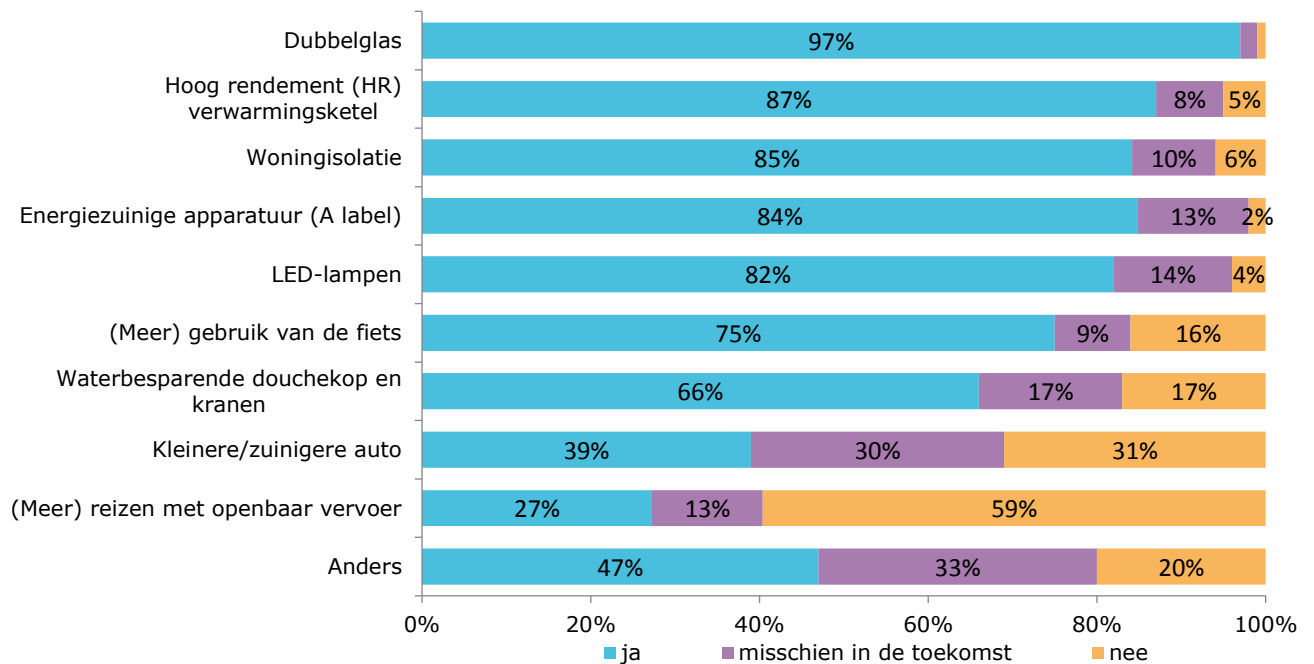
Een groter aandeel inwoners jonger dan 50 jaar is zich bewust van de negatieve gevolgen van het gebruik van fossiele brandstoffen dan de Dalfsenaren die ouder zijn dan 65 jaar.

Van alle energiebesparende maatregelen maken Dalfsenaren het meest gebruik van dubbelglas in hun woning (97 procent). Reizen met het openbaar vervoer en het gebruiken van een kleinere/zuinigere auto worden in mindere mate toegepast. Bij deze laatste maatregel is daarentegen ook het grootste groeipotentieel zichtbaar: 30 procent van de inwoners zegt misschien in de toekomst een kleinere/zuinigere auto aan te willen schaffen. Bij de categorie 'anders' noemen de inwoners van de gemeente uiteenlopende voorbeelden van energiebesparing, zoals biologisch eten, een inductiekookplaat, en ('s winters) de thermostaat een graad lager. Naast maatregelen voor energiebesparing werden er echter ook voorbeelden van energieopwekking genoemd, zoals zonnepanelen op het dak of in de tuin, een houtkachel en een regenton. De inwoners wisten hier namelijk nog niet dat dit onderwerp later in de vragenlijst aan bod zou komen.

Figuur 3.1

Energiebesparende maatregelen (Nmin=1.426)

88%

Van de Dalfsenaren is zich bewust van de negatieve gevolgen van het gebruik van fossiele brandstoffen. Drie procent denkt niet dat het gebruik van fossiele brandstoffen slecht is voor het milieu en klimaat.

3.2 Duurzame energiebronnen

Twee op de drie inwoners van de gemeente kopen groene stroom via een energieleverancier, en bijna de helft koopt groen gas via een gasleverancier (respectievelijk 66 en 48 procent). Ongeveer twee op de vijf inwoners heeft zonnepanelen op hun dak (38 procent). Van de andere duurzame energiebronnen¹²³ wordt in mindere mate gebruik gemaakt. Bijna één op de tien inwoners geeft aan gebruik te maken van andere energiebronnen (9 procent). Hier wordt relatief vaak hout als energiebron genoemd (bijvoorbeeld een houtkachel).

¹ Warmtewisselaar: een warmtewisselaar is een apparaat dat warmte van een vloeistof en/of gas gescheiden overbrengt naar een ander. In zijn meest eenvoudige vorm is het een buis in een andere buis. Wanneer er een temperatuurverschil bestaat tussen de twee vloeistoffen, zal warmte van de warme vloeistof naar de koudere vloeistof worden overgedragen.

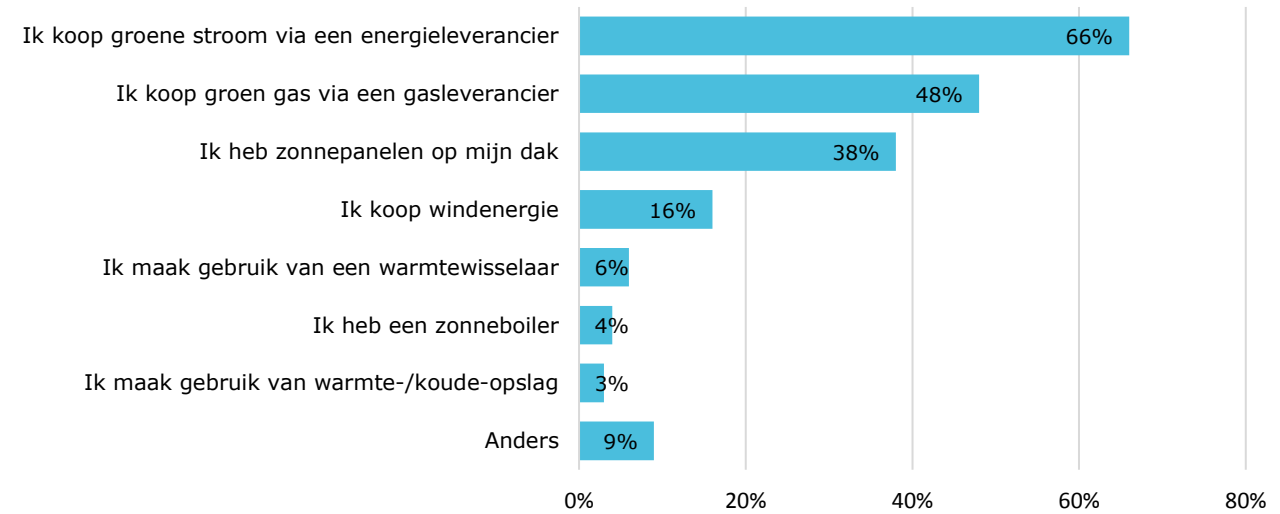
² Zonneboiler: een zonneboiler is een installatie waarmee de energie van de zon kan worden opgevangen om sanitair water te verwarmen (voor bad, douche etc.). De installatie bestaat hoofdzakelijk uit een zonnecollector geïnstalleerd op het dak (lijkt op zonnepanelen) en een warmwaterreservoir.

³ Warmte-/koudeopslag: een methode om energie in de vorm van warmte of koude op te slaan in de bodem. De techniek wordt gebruikt om gebouwen te verwarmen en/of te koelen. In de zomer gebruikt men het koele grondwater om gebouwen te koelen, het opgewarmde water slaat men op in de bodem totdat het in de winter wordt gebruikt om gebouwen te verwarmen.

Figuur 3.2

Duurzame energiebronnen (Nmin=1.256)

Bij het vragen naar redenen waarom men al dan niet gebruik maakt van duurzame energiebronnen, kon men de voor hen drie belangrijkste redenen opgeven. In tabel 3.2 zijn de redenen om wel of geen duurzame energiebronnen te gebruiken weergegeven. Naast de aangegeven redenen kon men ook andere redenen opgeven waarom men (geen) duurzame energiebronnen gebruikt. Redenen waarom men wel duurzame bronnen benut zijn onder andere dat men zich verantwoordelijk voelt (men ziet het als morele plicht en noodzaak voor de toekomst). Het feit dat men in een huurwoning woont wordt daarentegen vaak als reden aangeduid om geen duurzame energiebronnen aan te schaffen. Ook leeftijd (ouderdom) komt terug in de antwoorden.

Tabel 3.2

Redenen voor het (niet) gebruiken van duurzame energiebronnen (max. drie antwoorden)

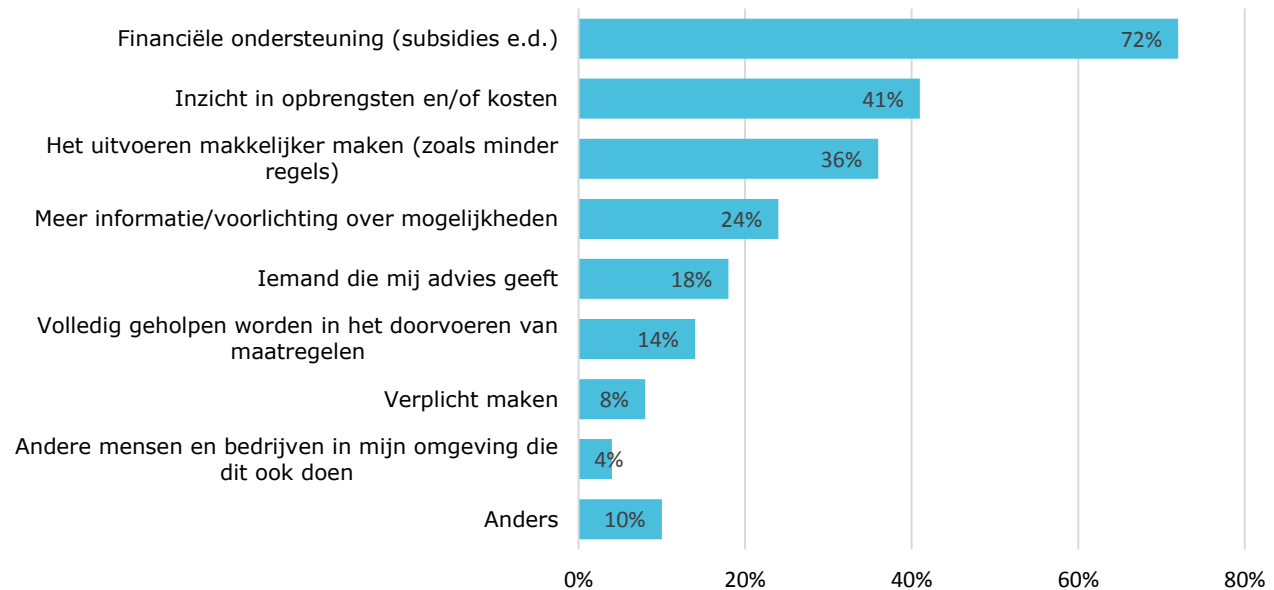
WAAROM DUURZAME ENERGIEBRONNEN? (N=1.142)		WAAROM GEEN DUURZAME ENERGIEBRONNEN? (N=347)	
Het is goed voor het milieu	77%	Het kost geld	62%
Het bespaart geld	53%	Ik heb er niet bewust voor gekozen	21%
Verhogen van de waarde van mijn woning	21%	Het kost moeite	13%
Ik wil onafhankelijk zijn van energiebedrijven	18%	Het is niet verplicht	12%
Het is makkelijk om te doen	15%	Kost tijd	11%
Comfort verbeteren	13%	Het draagt niet bij aan het milieu	7%
Versterken van mijn groene duurzame imago	12%	Comfort verslechtert	6%
Ik wil onafhankelijk zijn van internationale verhoudingen	7%	Waarde woning vermindert	3%
Ik heb er niet bewust voor gekozen	7%	Niemand doet het	1%
Iedereen doet het/het hoort zo	2%	Anders	36%
Het is verplicht	2%		
Het bespaart tijd	0%		
Anders	5%		

Op de vraag wat hen zou stimuleren om (meer) duurzame energiebronnen te gebruiken in de toekomst, geven de meeste inwoners aan dat financiële ondersteuning (zoals subsidies), beter inzicht in opbrengsten en kosten, en het versimpelen van de uitvoerbaarheid zouden helpen bij het realiseren van duurzaam gedrag. Bij de open antwoorden komt regelmatig het woord 'vertrouwen' terug: men wil betrouwbare regelgeving en overheidsbeleid. Ook wordt er met regelmaat genoemd dat men het jammer vindt dat het in hun geval niet mogelijk is om duurzame energiebronnen te benutten, bijvoorbeeld omdat men in een huurwoning woont of omdat het dak niet geschikt is voor zonnepanelen.

Figuur 3.3

Wat zou u stimuleren om (meer) duurzame energiebronnen te gebruiken? (max. drie antwoorden) (N=1.489)

Inwoners van het buitengebied geven vaker dan inwoners van een dorpskern aan dat het versimpelen van de uitvoerbaarheid hen zal stimuleren (meer) duurzame energiebronnen te gebruiken in de toekomst.

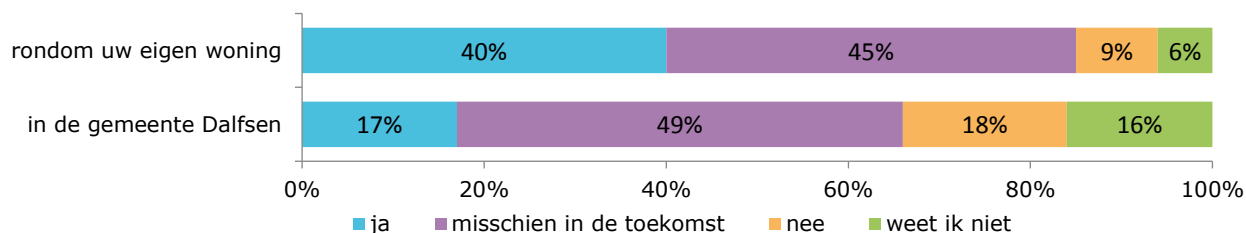

3.3 Investeren in duurzame energie

Investeren in duurzame energie rondom de eigen woning is kansrijker dan investeren in de gemeente. Bijna één op de zes Dalfsenaren zegt van plan te zijn om te investeren in duurzame energie in de gemeente (17 procent), terwijl een dubbel zo groot aandeel aangeeft te willen investeren in de eigen woning (40 procent).

Figuur 3.4

Bent u van plan om te investeren in duurzame energie... (N=1.489)

- Inwoners van het buitengebied zijn meer bereid te investeren in duurzame energie – zowel rondom de eigen woning als in de gemeente - dan inwoners van een van de dorpskernen.

4

HOOFDSTUK

Duurzame energie in Dalfsen

4. Duurzame energie in Dalfsen

4.1 Doelstellingen gemeente

De gemeente Dalfsen streeft naar energieneutraliteit. Dat betekent dat alle energie die in de gemeente nodig is binnen de gemeentegrenzen wordt opgewekt. Bovendien wil de gemeente deze energie op een duurzame manier opwekken. Op dit moment ligt het percentage duurzaam opgewekte energie in de gemeente Dalfsen rond 10 procent van de totale energievraag.

Aan de inwoners van de gemeente is gevraagd of zij bekend zijn met deze doelstellingen van de gemeente. Bijna een kwart van de inwoners zegt volledig bekend te zijn met de ambities (23 procent) en ruim de helft is gedeeltelijk bekend met de doelstellingen (51 procent). De overige 26 procent geeft aan dat zij hiervan niet op de hoogte waren.

23%

Van de Dalfsenaren is bekend met de doelstellingen van de gemeente met betrekking tot duurzame energie.

Vervolgens is de inwoners gevraagd in hoeverre zij denken dat het de gemeente gaat lukken om energieneutraal te zijn. De helft van de inwoners (50 procent) denkt dat dit de gemeente zal lukken. 36 procent heeft een meer pessimistisch toekomstbeeld wat betreft de (duurzame) opwekking van energie in de gemeente. Ongeveer één op de zeven inwoners (15 procent) heeft geen helder idee of het de gemeente zal lukken. Aangezien een kwart van de inwoners niet op de hoogte is van de energiedoelstellingen, zou heldere voorlichting over de inhoud van deze doelstellingen het vertrouwen in de gemeente (wat betreft het behalen van deze doelstellingen) kunnen vergroten.

Figuur 4.1

Denkt u dat het in de gemeente Dalfsen lukt in de toekomst energieneutraal te zijn? (N=1.489)

Op de vraag wat er binnen de gemeente nog (meer) moet gebeuren om in de toekomst energieneutraal te zijn, worden uiteenlopende antwoorden gegeven.

- "Afrempen gebruik van auto's. Ambtenaren stimuleren om gebruik te maken van het OV/fiets."
- "Alle daken voorzien van zonnepanelen."
- "Aanleggen van zonneparken, zorgen dat Dalfsen gasloos wordt."
- "Beter informatie over particuliere investeringen in zonne-energie en de kosten van andere energieneutrale investeringen om bijv. gasloos te worden."
- "Beter samenwerking met bedrijven en particulieren in de omgeving."

- "De mensen binnen de gemeente Dalfsen moeten erop gewezen worden dat we als inwoners gezamenlijk (naar draagkracht) verantwoordelijk zijn voor verduurzaming van een gemeente. Ook de gemeente heeft hierin een groot aandeel om dit te realiseren met (financiële) ondersteuning."
- "De inwoners meer betrekken en meer zeggenschap geven. En voor maatregelen kiezen die niet ten koste gaan van het landschap."
- "Financiële ondersteuning en advies."
- "Goede voorlichting en begrijpelijk voor de inwoners van de hele gemeente Dalfsen."
- "Kleinere windmolens (wokkels) op de gemeentelijke gebouwen, heatpipes voor verwarming."
- "Meer stimuleringsmaatregelen via overheid."
- "Meer subsidie voor de huizen die al heel lang staan. Niet alleen investeren in de nieuwbouw zonder gas e.d."
- "Misschien een oplossing zoeken voor warmte opwekken binnen een bepaald gebied, zodat niet iedereen apart een warmtepomp e.d. hoeft te hebben."
- "Versnippering voorkomen. Projecten gezamenlijk oppakken."
- "Gemeenschappelijk doel worden met de inwoners samen: 'Dalfsen kan het!'"

4.2 Ideale energiemix

Om energieneutraal te zijn, moet alle energie duurzaam opgewekt worden binnen de gemeente Dalfsen. Deze energie zal in de toekomst moeten worden opgewekt door een combinatie van verschillende energiebronnen. Deze combinatie wordt uitgedrukt in een energiemix.

In het onderzoek is de inwoners gevraagd om de voor hen ideale energiemix aan te geven. Hierbij is gekozen voor een verdeling tussen energie uit wind, zon en warmte⁴. In de Klimaatmonitor⁵ is beschreven hoe de energiemix voor de gemeente Dalfsen eruit kan zien. In dit rapport van de Klimaatmonitor staat het aandeel energie uit warmtebronnen vast op 40 procent⁶. De vraag aan de inwoners was om de overige 60 procent te verdelen over wind- en zonne-energie. Om deze vraag te verhelderen kregen inwoners een aantal rekenvoorbeelden. Deze staan uitgewerkt in tabel 4.1. Wanneer men kiest voor een groter aandeel windenergie, wordt het aandeel zonne-energie groter (en andersom). Windenergie wordt in deze vraag gelijkgesteld aan windturbines⁷, en zonne-energie aan hectare zonneparken⁸.

Tabel 4.1

Rekenvoorbeelden met betrekking tot de ideale energiemix

% WINDENERGIE	KOMT OVEREEN MET	=	% ZONNE-ENERGIE	KOMT OVEREEN MET
0%	0 windturbines	=	60%	210 hectare zonnepark
15%	7,5 windturbines	=	45%	157,5 hectare zonnepark
30%	15 windturbines	=	30%	105 hectare zonnepark
45%	22,5 windturbines	=	15%	52,5 hectare zonnepark
60%	30 windturbines	=	0%	0 hectare zonnepark

⁴ Uiteraard bestaat het scala aan energiebronnen uit meer dan alleen wind, zon en warmte. Om deze vraag op een begrijpelijke manier te kunnen stellen, is ervoor gekozen om het te beperken tot deze drie energiebronnen. Overige vormen van energie worden bij andere vragen behandeld.

⁵ https://klimaatmonitor.databank.nl/Jive?report=energietransitie&inp_geo=gemeente_148

⁶ Totale energie uit warmtebronnen 40 procent (waarvan 20% warmtepompen, 16% geothermische putten en 4% biogasinstallaties).

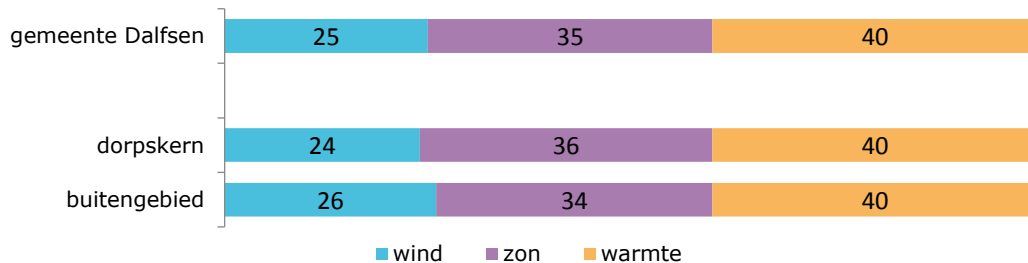
⁷ Windturbine: een windturbine is een molen waarvan de wieken de energie uit wind gebruikt voor het opwekken van elektriciteit. In dit voorbeeld hebben de windturbines een as-hoogte van 85 meter, en de wieken komen tot een hoogte van 126 meter. Dit is gelijk aan de windturbines die op dit moment al in de gemeente Dalfsen staan.

⁸ Zonnepark: een zonnepark is een veld met zonnepanelen die op de grond staan. Zo'n park wordt met groen ingepast in de omgeving en is geschikt voor begrazing.

In figuur 4.2 is te zien dat de inwoners een voorkeur hebben voor energiewinning met behulp van zonne-energie. Men kent gemiddeld 35 punten toe aan zonne-energie, en 25 punten aan windenergie. Inwoners van de dorpskernen en inwoners van het buitengebied maken dezelfde verdeling tussen wind- en zonne-energie.

Figuur 4.2

Welke energiemix voor de gemeente Dalfsen heeft uw voorkeur? (N=1.489)

4.3 Windturbines en andere windtoepassingen

Op de vraag wat men ervan zou vinden als er (meer) windturbines in de buurt worden geplaatst, antwoordt 19 procent van de inwoners dat zij het acceptabel zouden vinden en 34 procent dat zij dat niet acceptabel zouden vinden. Ruim vier op de tien inwoners zou het plaatsen van windturbines acceptabel vinden onder bepaalde voorwaarden (43 procent).

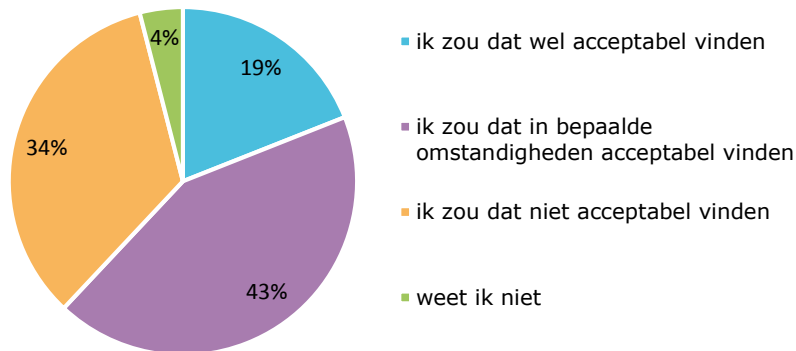
Vaak genoemde bezwaren voor het plaatsen van windturbines zijn geluidsoverlast, horizonvervuiling, slagschaduw en waardevermindering van de woning. Redenen voor het plaatsen van windturbines zijn minder makkelijk te vatten in kernwoorden, dus hieronder volgt een aantal uitgelichte antwoorden:

Waarom vindt u windturbines in uw buurt wel acceptabel? (19 procent van de inwoners)

- "Windenergie levert in Nederland het meest rendement en er is naar mijn mening voldoende ruimte in Dalfsen om deze te plaatsen. Daarom lijkt mij dit een goede keuze."
- "Als iedereen zegt "Not in my back yard", dan komen we er niet. Het mag onszelf ook iets kosten, want wij zijn zelf ook een deel van het probleem."
- "Die palen moeten ergens staan en dat kan niet alleen bij de burenen."
- "Energie moet toch ergens vandaan komen..."
- "Gemakkelijk voorhanden, veel landbouwgrond (open landschap)."
- "Liever dit dan een kolencentrale. We moeten concessies doen aan onze omgeving."
- "Omdat ze ook veel stroom opleveren."
- "Het vermogen opgewekt is dusdanig hoog, dat met een of twee windturbines energie voor heel Hoonhorst opgewekt kan worden. Ik begrijp dat het beeld niet mooi is, maar dan is de mogelijkheid langs drukke wegennet buiten het dorp een oplossing, toch?"

Figuur 4.3

Wat zou u ervan vinden als er (meer) windturbines in uw buurt komen? (N=1.489)

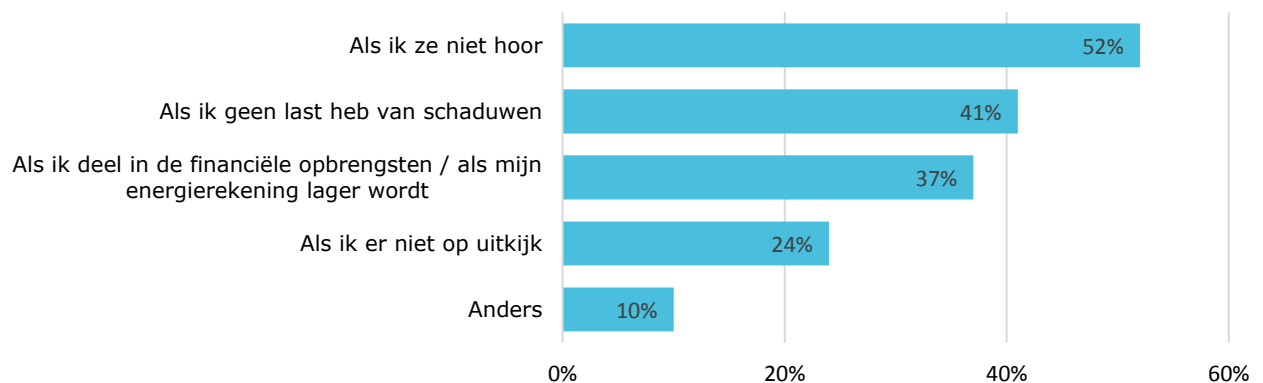

- Inwoners van het buitengebied vinden het plaatsen van (extra) windturbines vaker onacceptabel dan inwoners van de dorpskernen (respectievelijk 45 en 30 procent).
- Dalfsenaren tussen de 18 en 39 jaar vinden het plaatsen van (meer) windturbines vaker acceptabel dan inwoners van boven de 50 jaar.

De vraag of men voorwaarden stelt aan de komst van (meer) windturbines in de buurt is aan alle inwoners voorgelegd. Op de vraag welke voorwaarden zij hieraan verbinden, geeft meer dan de helft van de inwoners aan dat ze geen geluidsoverlast wensen (52 procent). Ook wil men geen last hebben van schaduwen (41 procent). 37 procent van de Dalfsenaren wil meedelen in de financiële opbrengsten.

Figuur 4.4

In welke omstandigheden vindt u de komst van windturbines in uw buurt acceptabel? (meerdere antwoorden mogelijk; N=1.428)

Bij de categorie 'anders' worden ook nog andere voorwaarden benoemd. Zo noemt een aantal inwoners dat (extra) windturbines acceptabel zijn als het niet belastend is voor mens en dier, als het met alle gebiedsbewoners wordt besproken en als ze niet te groot zijn.

19%

Van de Dalfsenaren vindt het acceptabel als er (meer) windturbines in de buurt komen. 34 procent vindt het niet acceptabel, en 43 procent vindt het acceptabel onder bepaalde voorwaarden.

Om de opwekking van windenergie (verder) te stimuleren is er – naast windturbines – binnen de gemeente Dalfsen een aantal andere toepassingsmogelijkheden voor wind in beeld. Aan de inwoners is gevraagd om aan te geven in hoeverre zij deze toepassingen al dan niet acceptabel vinden. Alle drie de windtoepassingen worden door om en nabij de helft van de inwoners als acceptabel gezien. Ook is te zien dat het draagvlak groter is voor kleinschaligere projecten. Het aandeel inwoners dat deze windtoepassingen onacceptabel vindt is maximaal 21 procent.

Tabel 4.2

In hoeverre vindt u deze windtoepassingen acceptabel? (N=1.489)

	KLEINSCHALIGE WINDTOEPASSINGEN ⁹	WIND OP BEDRIJVENTERREINEN/ AGRARISCHE GROND ¹⁰	ELKE KERN EIGEN TURBINE ¹¹
Ik zou dat acceptabel vinden	49%	44%	36%
Ik zou dat in bepaalde omstandigheden acceptabel vinden	32%	34%	30%
Ik zou dat niet acceptabel vinden	11%	15%	21%
Weet ik niet	8%	7%	14%
Totaal	100%	100%	100%

- Inwoners van het buitengebied vinden 'wind op bedrijventerreinen/ agrarische grond' minder acceptabel dan inwoners van de dorpskernen.

4.4 Zonneparken

Op de vraag wat men ervan zou vinden als er zonneparken in de buurt worden geplaatst, antwoordt 40 procent van de inwoners dat zij het acceptabel zouden vinden en 17 procent dat zij dat niet acceptabel zouden vinden. Nog eens vier op de tien inwoners willen voorwaarden stellen voor de aanleg van zonneparken (40 procent). De bezwaren met betrekking tot het plaatsen van zonneparken hebben voornamelijk te maken met de vervuiling van het landschap en het verlies aan waardevolle landbouwgrond. Daarnaast benoemt een deel van de inwoners dat nog niet op alle daken in de gemeente zonnepanelen liggen, dus zien zij (nog) geen nut in de aanleg van zonneparken. Een aantal redenen voor het plaatsen van zonneparken volgt hieronder.

Waarom vindt u zonneparken in uw buurt wel acceptabel? (40 procent van de inwoners)

- "Bederft de skyline niet."
- "Dan hoeft het niet per adres op het dak."
- "Deze zijn met wat bosjes eromheen minder storend als windmolens. Door ze iets hoger te zetten kunnen er ook nog wel schapen of kippen onder lopen."
- "Dit geeft weinig aangezicht verlies, ook met het oog op toerisme."
- "Geen horizonvervuiling, goed benutten van de grond, beter alternatief voor het zien van vele zonnepanelen op daken van woonhuizen."
- "Of er nu een gewone industrie staat, of een zonnepark: wat is het verschil?!"

⁹ Kleinschalige windtoepassingen: voor kleinschalige windopwekking geïntegreerd in dakplaten/pannen is ruimtelijke inpassing eenvoudiger. Hier telt vooral de geluidsproductie als toetsvoorwaarden.

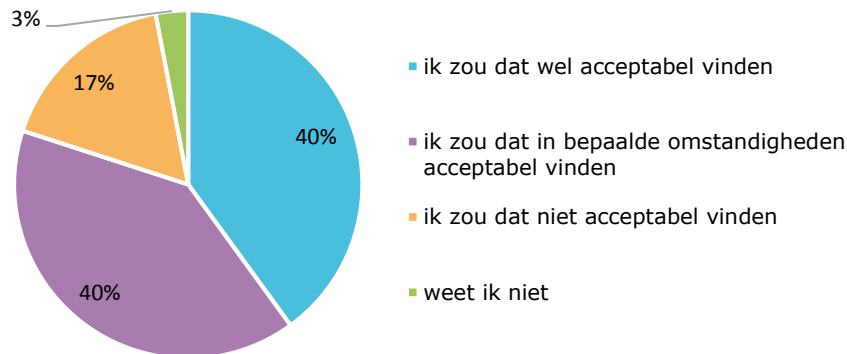
¹⁰ Wind op bedrijventerreinen/agrarische grond: in het bestemmingsplan buitengebied is bepaald dat op een agrarisch perceel één windturbine toegestaan is. Zo'n molen mag niet hoger zijn dan 15 meter en mag alleen binnen het bouwperceel worden gebouwd. Een erfinrichtingsplan is verplicht.

¹¹ Elke kern eigen turbine: dit is een vorm waarbij de energiebehoefte van elke kern in of bij het dorp duurzaam opgewekt wordt. De lusten en de lasten zijn beide voor de eigen kern.

- "We hebben zonneparken nodig om de doelstellingen te kunnen halen. Als ze niet in het zicht staan en het niet ten koste gaat van flora en fauna kan ik daar mee leven."
- "Geen wind of schaduwproblematiek. Je kunt twisten over visuele hinder, maar het is over het algemeen prima inpasbaar in het Dalfser landschap."

Figuur 4.5

Wat zou u ervan vinden als er een zonnepark in uw buurt komt? (N=1.489)

- Inwoners van het buitengebied vinden het plaatsen van zonneparken vaker onacceptabel dan inwoners van de dorpskernen (respectievelijk 27 en 13 procent).
- Jongere inwoners (tussen de 18 en 39 jaar) vinden de aanleg van zonneparken vaker acceptabel dan 65-plussers.

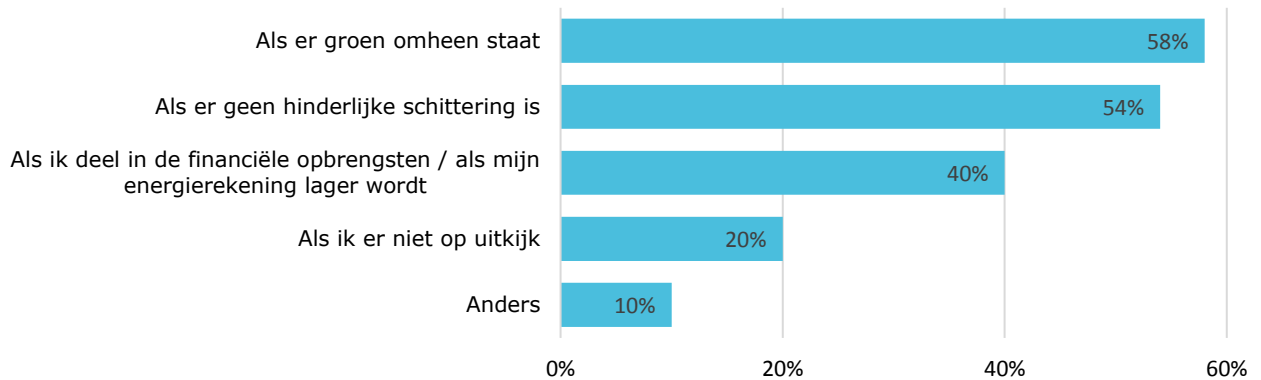

De vraag of men voorwaarden stelt aan de komst van een zonnepark in de buurt is aan alle inwoners gesteld. Meer dan de helft van de inwoners geeft aan dat ze willen dat er groen omheen wordt geplaatst en dat ze geen hinder willen ondervinden van schittering (respectievelijk 58 en 54 procent). Twee op de vijf Dalfsenaren willen dit in positieve zin terugzien op hun energierekening.

Figuur 4.6

In welke omstandigheden vindt u de komst van een zonnepark in uw buurt acceptabel? (meerdere antwoorden mogelijk; N=1.445)

Daarnaast worden ook nog andere voorwaarden benoemd. Zo noemt een aantal inwoners dat zonneparken acceptabel zijn als er geen milieueffect optreedt, als het niet ten koste gaat van landbouw- en cultuurgrond, als ze niet te dicht bij woonhuizen worden geplaatst (in verband met eventuele straling) en als de locaties zorgvuldig worden gekozen.

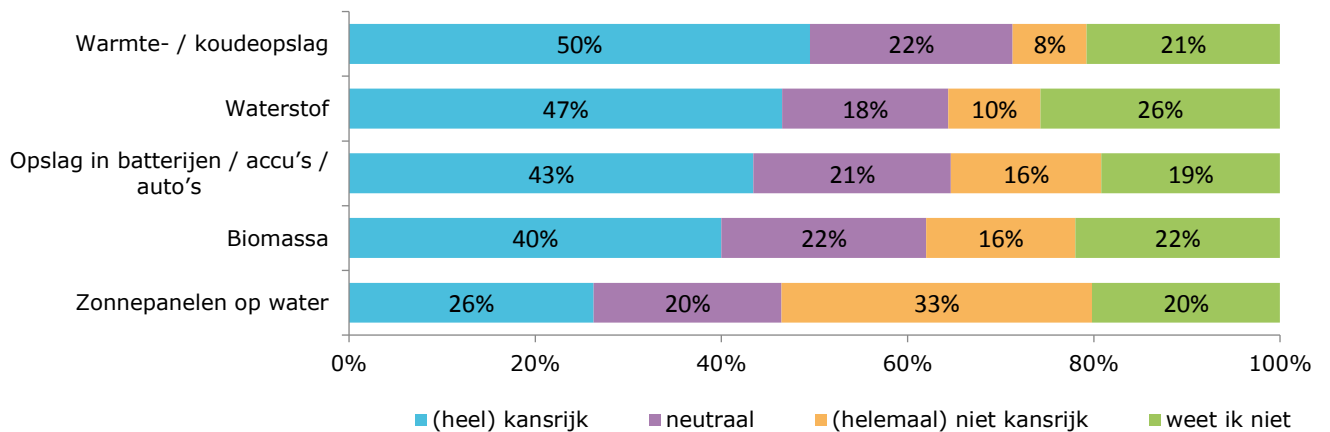
 40% Van de Dalfsenaren vindt het acceptabel als er een zonnepark in de buurt komt. Eenzelfde deel vindt het acceptabel onder bepaalde omstandigheden, en 17 procent vindt het niet acceptabel.

4.5 Andere technieken

De inwoners konden beoordelen in hoeverre zij inschatten dat een vijftal andere technieken succesvol zal zijn in de toekomst. Energie opgewekt uit warmte-/koudeopslag en waterstof wordt het vaakst aangemerkt als (heel) kansrijk (respectievelijk 50 en 47 procent). Zonnepanelen op water wordt door een kwart van de inwoners ingeschat als (heel) kansrijk (26 procent). Ongeveer één op de vijf inwoners weet niet wat deze technieken inhouden en/of deze technieken kansen bieden voor de gemeente.

Figuur 4.7

In hoeverre zijn onderstaande technieken voor energieopwekking kansrijk? (N=1.489)

Naast bovengenoemde technieken is inwoners de mogelijkheid geboden om andere technieken aan te dragen die zij kansrijk achten voor de gemeente. Ongeveer 300 inwoners hebben van deze mogelijkheid gebruik gemaakt. Een vaak genoemd voorbeeld is het benutten van waterkracht (de Vecht) om zowel energie op te wekken als energie op te slaan. Ook ziet men kansen bij het aanpassen van straatverlichting (gebruik van LED of zonne-energie) en het plaatsen van energieopwekkende mechanismen op (openbare) daken in de gemeente (zoals zonnepanelen en kleine windturbines).

Zijn er nog andere duurzame technieken waar u kansen ziet voor de gemeente Dalfsen?

- *"Energie uit waterkracht (de Vecht)."*
- *"De Vecht gebruiken als energieleverancier/ energieopslag (waterturbine - energie opslag)."*
- *"Waterturbines in de Vecht."*
- *"Alle openbare verlichting LED lampen."*
- *"Alle straatverlichting op zonne-energie."*
- *"Naar mijn idee veel meer gebruikmaken van daken van (boeren)bedrijven."*
- *"Ik vraag me af of mini-windmolen(tjes) een bijdrage kunnen leveren. Dan doel ik op het formaat dat je op nokken van daken, vangrails e.d. kunt zetten."*
- *"Meer zonnepanelen op daken en bedrijfsgebouwen."*
- *"Particuliere kleine windmolens op het dak."*
- *"Waterkracht uit de Vecht, meer gebruik maken van de beschikbare dakcapaciteit."*

5

HOOFDSTUK

Inwoners, gemeente en andere partijen

5. Inwoners, gemeente en andere partijen

Verschillende partijen kunnen een rol spelen bij het opwekken van duurzame energie. Aan de inwoners is gevraagd om 100 punten te verdelen over deze partijen. Gemiddeld kennen de inwoners van Dalfsen de meeste punten toe aan de gemeente (20), gevolgd door de inwoners (19) en bedrijven (17).

Tabel 5.1

Wie moeten volgens u kunnen meepraten over de komst van nieuwe initiatieven voor grootschalige opwekking van duurzame energie? (verdeling van 100 punten) (N=1.489)

PARTIJ	AANTAL PUNTEN
Inwoners	19
Bedrijven	17
Maatschappelijke organisaties (bijv. milieuorganisaties)	7
Duurzame Dorpen ¹²	11
De gemeente	20
De provincie	11
De Rijksoverheid	14
Totaal	100

- Inwoners van het buitengebied vinden dat de inwoners van de gemeente meer zeggenschap moeten hebben, terwijl inwoners van de dorpskernen juist willen dat de Rijksoverheid meer te zeggen heeft.
- Inwoners die lid zijn van een van de Duurzame Dorpen vinden vaker dan inwoners die dat niet zijn dat Duurzame Dorpen en maatschappelijke organisaties (zoals milieuorganisaties) een grotere rol zouden moeten hebben in de besluitvorming rondom het opwekken van duurzame energie.
- Inwoners die geen lid zijn van een van de Duurzame Dorpen vinden juist vaker dat de gemeente en de Rijksoverheid een grotere rol zouden moeten hebben.

In tabel 5.2 is weergegeven welke rol(len) men vindt dat de gemeente zou moeten spelen. Hier komen met name het regelen van subsidies voor duurzame initiatieven (68 procent), het informeren en betrekken van inwoners en ondernemers (59 procent) en zorgdragen dat de inwoners en ondernemers financieel mee profiteren (55 procent) naar voren. Het starten van nieuwe projecten en het maken van afspraken met buurgemeenten (beide 28 procent) worden minder vaak genoemd als rol voor de gemeente.

¹² Sinds 2009 zijn er vijf Duurzame Dorpen in de gemeente Dalfsen opgericht. De dorpen hebben al verschillende duurzame projecten kunnen opstarten en uitvoeren. Elk van de Duurzame Dorpen organiseert en beheert zijn eigen projecten.

Tabel 5.2

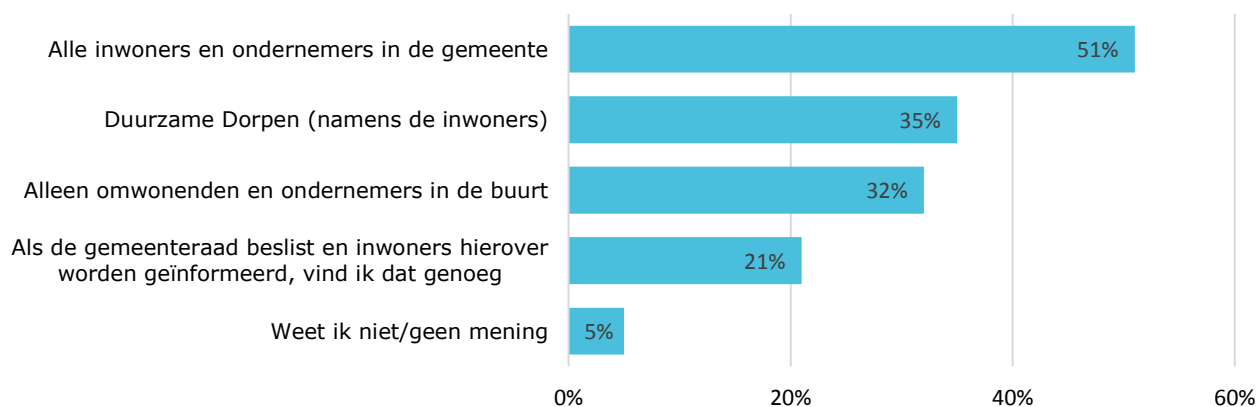
Kunt u aangeven welke rol(len) de gemeente volgens u zou moeten spelen? (meerdere antwoorden mogelijk)
(N=1.489)

	%
Subsidies regelen voor duurzame initiatieven	68%
Inwoners en ondernemers informeren en betrekken	59%
Zorgen dat de inwoners en ondernemers financieel meeprofiteren	55%
Zoveel mogelijk nieuwe projecten bevorderen en mogelijk maken	53%
Zorgen dat de inwoners geen overlast hebben	50%
Regels makkelijker maken voor duurzame initiatieven	47%
Duidelijke regels en voorwaarden stellen	47%
Gebieden aanwijzen waar grootschalige opwekking van duurzame energie kan plaatsvinden	35%
Zelf nieuwe projecten starten	28%
Naast de eigen opwekking van duurzame energie afspraken maken met buurgemeenten	28%

De gemeente vindt het belangrijk om de voorkeuren van de inwoners en bedrijven te weten en om die als voorwaarde mee te kunnen geven. Daartoe is het belangrijk dat deze partijen om de tafel zitten met de gemeente. Het grootste deel van de Dalfsenaren vindt dat alle inwoners en ondernemers in de gemeente zouden moeten kunnen meepraten over de komst van nieuwe initiatieven met betrekking tot de opwekking van duurzame energie (51 procent). Eén op de vijf inwoners vindt het genoeg wanneer zij worden geïnformeerd over het besluit van de gemeenteraad (21 procent).

Figuur 5.1

Wie moeten volgens u kunnen meepraten over de komst van nieuwe initiatieven voor grootschalige opwekking van duurzame energie? (meerdere antwoorden mogelijk) (N=1.489)

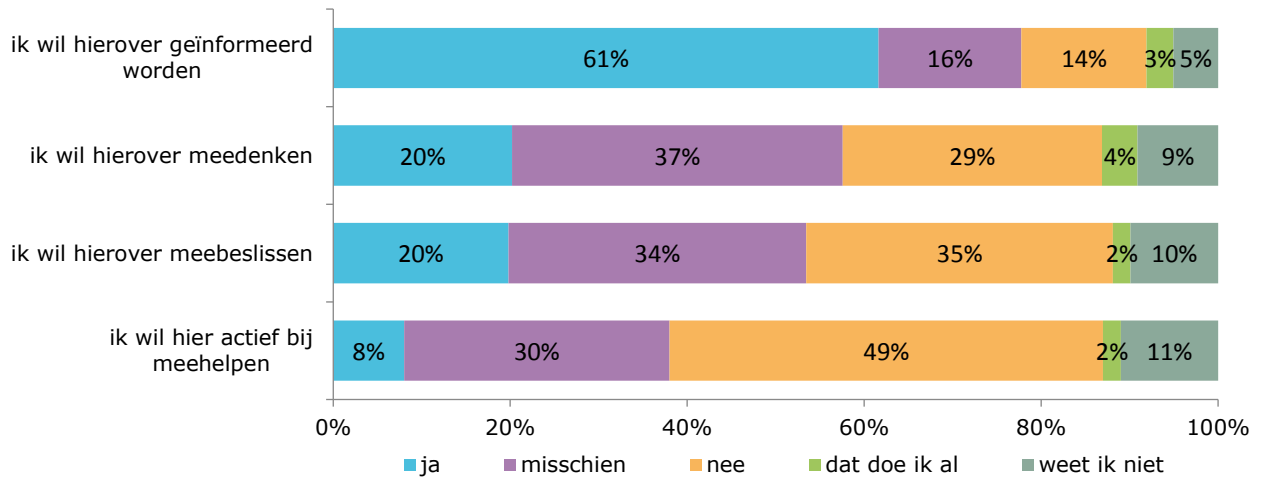

- Inwoners van de dorpskernen vinden het relatief vaker dan inwoners van het buitengebied genoeg wanneer de gemeenteraad een besluit neemt en zij hier alleen over worden geïnformeerd, terwijl de inwoners van het buitengebied juist vaker willen dat alle omwonenden en ondernemers in de buurt erbij worden betrokken.
- Inwoners die lid zijn van een van de Duurzame Dorpen vinden vaker dan inwoners die dat niet zijn dat Duurzame Dorpen moeten meepraten over de komst van nieuwe duurzame initiatieven.

Op de vraag in hoeverre men betrokken wil worden bij het beleid rondom duurzame energie wil 61 procent van de Dalfsenaren hierover geïnformeerd worden (figuur 5.2). Te zien is dat hoe groter de investering om te participeren, hoe groter het aandeel inwoners dat hier niets voor voelt (van 14 procent bij geïnformeerd worden tot 49 procent bij actief meehelpen).

Figuur 5.2

Zou u betrokken willen worden bij het beleid over de opwekking van duurzame energie? (N=1.489)

- Inwoners van het buitengebied zijn relatief meer actief dan inwoners van de dorpskernen. Zij willen vaker betrokken worden (% ja) en ze zijn ook vaker actief (% dat doe ik al) dan inwoners van de dorpskernen. Dit geldt voor alle vier de vormen van betrokkenheid.
- Hetzelfde geldt voor inwoners die lid zijn van een Duurzaam Dorp en inwoners die dat niet zijn. Leden van een Duurzaam Dorp zijn op alle vlakken meer betrokken dan de rest van de inwoners.

1

BIJLAGE

Onderzoeksverantwoording

Bijlage 1. Onderzoeksverantwoording

Samenvoegen respons Burgerpanel en open link

Inwoners van de gemeente Dalfsen konden meedoen aan het onderzoek via een open link. Daarnaast zijn ook de leden van het Burgerpanel uitgenodigd om de vragenlijst in te vullen. De respons is evenredig verdeeld over beide groepen (49 procent via de open link en 51 procent via het Burgerpanel). Er zijn analyses uitgevoerd om te kijken of de antwoorden van deze groepen van elkaar verschillen. Hierbij is gebleken dat dit niet het geval is. Daarom is besloten om de groepen samen te voegen en te analyseren als één groep.

Vergelijken van groepen

Er zijn te weinig waarnemingen om de resultaten uit te splitsen naar elk van de kernen binnen de gemeente. Wel is het mogelijk om de resultaten van de inwoners van dorpskernen te vergelijken met de inwoners van het buitengebied. Ook is er – waar relevant – gekeken worden of leden van de Duurzame Dorpen een andere mening hebben dan inwoners die geen lid zijn van een Duurzaam Dorp.

Weging

Om te corrigeren voor over- en ondervertegenwoordiging van bevolkingsgroepen zijn de resultaten gewogen naar leeftijd en geslacht. Dit betekent dat de verhoudingen naar leeftijd en geslacht zijn teruggebracht naar de werkelijk bestaande verhoudingen in de bevolking van Dalfsen. Groepen die ondervertegenwoordigd zijn, krijgen een groter gewicht, terwijl oververtegenwoordigde groepen een kleiner gewicht krijgen. Op deze manier zijn de resultaten representatief voor de gehele gemeente Dalfsen wat betreft deze achtergrondkenmerken.

Afrondingsverschil

Indien de percentages niet optellen tot 100 procent, is dit het gevolg van afrondingsverschillen.

Betrokkenheid van inwoners

Het is niet uit te sluiten dat de inwoners die hebben deelgenomen aan de enquête relatief betrokken zijn bij maatschappelijke thema's in het algemeen en duurzaamheid in het bijzonder. Dit geldt voor zowel de deelnemers via de open link als via het Burgerpanel. Het is daarom mogelijk dat de vragenlijst in mindere mate is ingevuld door Dalfsenaren die zich minder in het thema duurzaamheid interesseren. Het is belangrijk om hier rekening mee te houden wanneer de gemeente aan de slag gaat met de uitkomsten van dit onderzoek.

BIJLAGE

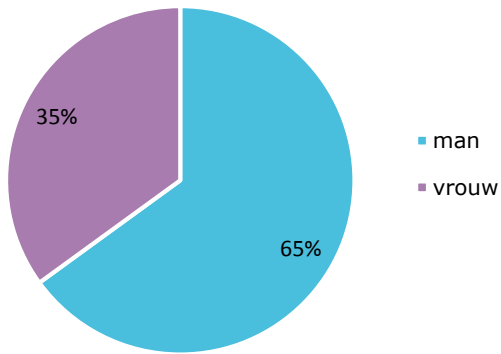
Achtergrondkenmerken

Bijlage 2. Achtergrondkenmerken

In de figuren hieronder is de respons op basis van een aantal achtergrondkenmerken weergegeven. Dit zijn ongewogen cijfers. Meer informatie over de toegepaste weging in het rapport is te vinden in de onderzoeksverantwoording in Bijlage 1.

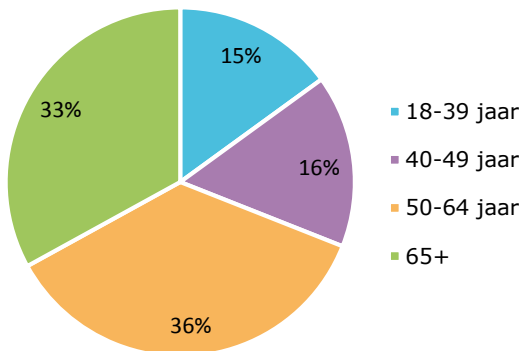
Figuur B1

Wat is uw geslacht? (n=1.489)

Figuur B2

Wat is uw leeftijd? (n=1.481)

Figuur B3

Wat is uw opleidingsniveau? (n=1.438)

